

Людмила Іщенко

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (Умань)

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ГАЛУЗІ ОСВІТИ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ТА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті висвітлюється проблема підготовки фахівців дошкільної та початкової ланок освіти до екологічного виховання дітей 5-6 років. Мета статті полягає у розкритті методики екологічного виховання старших дошкільників та першокласників. Наступність в екологічному вихованні старших дошкільників і молодших школярів розглядаємо як такий взаємозв'язок у змісті, методах, засобах і формах роботи на різних ступенях системи екологічного виховання, який забезпечує послідовне формування екологічно вихованої особистості і готує її до виконання більш складних вимог на наступних етапах навчання і виховання. Виокремлено організаційно-педагогічні умови забезпечення наступності в екологічному вихованні дошкільників та учнів (екологічна спрямованість навчально-виховної роботи дошкільного закладу і першого класу школи; взаємозв'язок у змісті, методах і засобах екологічного виховання; узгоджена робота дитячого садка, школи і сім'ї).

Ключові слова: екологічне виховання, екологічна вихованість, наступність в екологічному вихованні старших дошкільників і першокласників.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Гострота сучасних екологічних проблем висуває перед педагогічною теорією, дошкільною і шкільною практикою завдання великої економічної і соціальної ваги: виховання молодого покоління в дусі бережливого, відповідального ставлення до природи, захисту її багатств.

Державні документи («Національна стратегія розвитку освіти України у 2013 – 2021 роках», Закон України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Базовий компонент дошкільної освіти» та Концепції екологічної освіти в школах України) орієнтують педагогів на усвідомлення цілей та завдань екологічного виховання підростаючого покоління. Згідно цих документів, екологічна освіта розглядається як неперервний процес, що охоплює всі вікові, соціальні та професійні групи населення.

Особливої значущості це набуває в перехідних етапах, при переході дитини із одного соціального стану в інший – із випускника дошкільного закладу в – учня першого року шкільного навчання. Неперервність в екологічному вихованні може бути забезпечена оптимальною організацією наступності між дошкільним закладом і школою, яка становить собою одну із сторін цілісного процесу формування особистості.

Проблема наступності загострилася у зв'язку з переходом шестирічних дітей до школи. Виникла нагальна потреба визначитися, що спільного в дошкільній і початковій освіті, що переважає – готовність чи неготовність у дітей старшого дошкільного віку до навчання; визначити умовну межу можливостей дитини. Архіважливим завданням є не тільки «стикувати», але й максимально наблизити Базові компоненти освіти двох перших ланок – дошкільної та початкової.

У здійсненні неперервної освіти важливе місце посідають її дошкільна та початкова ланки, оскільки дошкільний і молодший шкільний вік є сензитивним періодом становлення особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки відбулося чимало позитивних змін у навчально-виховному процесі цих освітніх ланок: оновлення змісту; впровадження особистісно зорієнтованої моделі виховання, індивідуально-диференційованого підходу в навчанні, оптимізації форм і методів освітнього процесу; створення програм, методик, підручників; створення нових типів виховних закладів. Водночас науковці і практики звертають увагу на те, що в роботі дошкільного закладу і школи є недоліки в системі навчання й виховання, яка б забезпечила єдність та неперервність

розвитку особистості на цих вікових етапах (А. Богуш, З. Борисова, О. Кононко, В. Кузь, С. Ладивір, Т. Поніманська, О. Савченко та інші).

Міжпредметний аспект екологічної освіти молодших школярів досліджували М. Гриньова, Д. Трайтак, Т. Литвинова, Л. Немець, О. Плахотнік, А. Сиротенко та інші. Теоретико-методичні аспекти екологічного виховання розкриті у науковому доробку Д. Мельник, І. Павленко, Н. Кравець, Н. Пустовіт, Н. Лисенко, З. Плохій, Г. Тарасенко та ін.

Так, характеризуючи стан бережного і відповідального ставлення дошкільників та першокласників до природи, вчені дошкільної (Г. Беленька, Г. Марочко, Н. Лисенко, З. Плохій, Н. Яришева) та шкільної (А. Войтович, Г. Волошина, Г. Ковальчук, Р. Науменко, Л. Салеева) педагогіки вказують на слабкість екологічних знань старших дошкільників та молодших школярів.

Низка педагогів (Г. Марочко [3], З. Плохій [5]) характеризуючи екологічну вихованість дошкільників, відмічають недостатню сформованість у дітей бережного та відповідального ставлення до природи.

У дослідженнях І. Зверева, І. Матусова, Н. Лисенко та інших наголошується на тому, що екологічна освіта повинна бути неперервною і здійснюватися в дошкільний, шкільний та позашкільний періоди [6].

Процес екологічного виховання дошкільників фундаментально і системно досліджений у працях Н. Лисенко [**Error! Reference source not found.**], у яких особливу увагу звернуто на організацію і зміст дослідницької діяльності у природі дошкільників різних вікових груп, засоби активізації пізнавальної діяльності в процесі ознайомлення дітей з природою.

Головним завданням екологічної освіти є розробка моделі неперервного навчання, що має забезпечити формування екологічно вихованої особистості. Основою такого цілеспрямованого виховання дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку є навчання і виховання в дошкільному навчальному закладі і його продовження в школі.

Мета статті полягає у розкритті методики екологічного виховання старших дошкільників та першокласників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дошкільна і початкова ланка освіти на сучасному етапі працюють за новими програмами, упроваджуються нові педагогічні технології, відбувається інтенсивний пошук оптимальних форм і методів педагогічного процесу, його гуманізації та демократизації, створюються нові типи навчально-виховних закладів. Отже, закономірно постала необхідність наукового обґрунтування шляхів реалізації наступності в роботі цих освітніх ланок.

Реалізація принципу наступності пов'язана з урахуванням вікових особливостей, готовністю дітей різного віку до прийняття дітей певного обсягу знань. Навчання повинне опиратися на вже досягнутий рівень розвитку і готувати перехід дітей на наступний, більш високий рівень.

Ефективні педагогічні умови екологічного виховання дошкільників, досліджені Н. Лисенко, настановлюють нас на доцільність перенесення деяких із них у практику роботи першого класу (екологічна спрямованість педагогічного процесу; єдність і взаємодія суспільства та сімейного виховання) [4].

Актуальними для нас у плані наступності є ідеї В. Сухомлинського, які педагог реалізував у своїй педагогічній роботі з 6-річками. Рік, що передував навчанню за партою, був потрібний педагогу для того, щоб добре взнати кожну дитину, глибоко вивчити індивідуальні особливості її сприймання, мислення і розумової праці [7].

Педагогічну сутність наступності розглядатимемо в двох напрямках: змістовому та організаційному. Змістовий – це зв'язок у завданнях, змісті, методах керівництва та формах організації навчально-виховного процесу; організаційний – це умови виховання і навчання старших дошкільників і молодших школярів, співпраця вихователів і вчителів, їх співробітництво з батьками [1].

Зроблений теоретичний аналіз і узагальнення досліджень із проблеми наступності дає підставу визначити її важливість у навчально-виховному процесі та характерні риси:

- зв'язок у завданнях навчання і виховання;
- зв'язок між попереднім і наступним матеріалом у змісті роботи;
- взаємозв'язок отриманих і нових знань, умінь і навичок, їх розширення, поглиблення й удосконалення;
- врахування перспективи розвитку дітей і тих змін, які відбуваються у їх особистому розвитку;
- встановлення зв'язків між окремими етапами навчання [2].

Ми розглядаємо наступність в екологічному вихованні старших дошкільників і молодших школярів як такий взаємозв'язок у змісті, методах, засобах і формах роботи на різних ступенях системи екологічного виховання, який забезпечує послідовне формування екологічно вихованої особистості, через опору на досягнутий нею рівень вихованості і готує її до виконання більш складних вимог на наступних етапах навчання і виховання [2].

На основі аналізу науково-педагогічної літератури з питань наступності виділили найбільш ефективні, на наш погляд, педагогічні умови організації екологічного виховання дітей двох перших ланок навчання – дошкільної і початкової освіти (1 класи). Серед них:

- екологічна спрямованість навчально-виховної роботи дошкільного закладу і першого класу школи;
- взаємозв'язок у змісті, методах і засобах екологічного виховання;
- максимальне використання всіх видів дитячої діяльності в екологічному вихованні дітей у їх розумному співвідношенні;
- підвищення рівня професійної підготовки кадрів із проблеми екологічного виховання дітей;
- узгоджена робота дошкільного закладу, школи і сім'ї [2].

Відтак, нами було введено в науковий обіг поняття «екологічна компетентність», під якою розуміємо екологічну обізнаність дітей, що передбачає наявність певних екологічних знань природознавчого, природоохоронного, краєзнавчого, культурологічного і валеологічного змісту, умінь і навичок, які з переходом дітей з одного вікового періоду до іншого поступово ускладнюються і розширюються [2].

Важливою умовою здійснення ефективного екологічного виховання у перехідному періоді розвитку дітей є оптимізація різноманітних видів дитячої діяльності старшого дошкільника і першокласника (навчальної, ігрової, трудової, творчої), насичення їх екологічним змістом.

З огляду на це, успішному розв'язанню завдань екологічного виховання сприяє *екологізація навчальної діяльності*, основна функція якої – залучити дітей до тих суспільних відносин, у процесі яких формуються ціннісні орієнтації, загальнолюдські норми і правила, вироблені культурою цього суспільства.

При визначенні міжпредметних зв'язків педагогам доцільно виділити в обсязі кожної методики, кожної навчальної дисципліни екологічні ідеї, узагальнюючі поняття з тією метою, щоб кожна з них робила свій внесок у формування компонентів екологічної вихованості старшого дошкільника і першокласника. Так, вивчення дітьми предметів гуманітарно-естетичного циклу (художня література, українська мова, читання, образотворче мистецтво, музика) сприяє художньо-естетичному засвоєнню природи і соціальної дійсності, розвитку морально-цінних ставлень, творчої активності, емоційному відгуку від сприйняття прекрасного, вміння виражати свої почуття творчими засобами. Заняття з предметів «Ознайомлення з природою і розвиток мовлення» у дошкільному закладі і «Ознайомлення з навколишнім світом» у 1-му класі школи формують у дітей цілісне уявлення про природу і людину.

На заняттях із трудового навчання діти знайомляться з практичним значенням природних матеріалів (дерево, тканина, папір) у житті людини, навчаються бережному їх використанню.

Уроки фізичної культури використовують із метою загартування, зміцнення здоров'я дітей; закріплення знань про свій організм, основні способи збереження здоров'я за допомогою природних факторів, формування у дітей гігієнічних умінь і навичок.

Гра найбільш природна і водночас провідна форма дитячої діяльності, що глибоко торкається її емоційної сфери, активізує емпатичні переживання, закріплює моральну мотивацію, містить широкі можливості для вправлення в моральній поведінці і вчинках у природному оточенні. Суть гри зводиться не лише до спроможності відображати світ, але й перетворювати його. Враховуючи значення ігрової діяльності у формуванні старшого дошкільника і першокласника, вихователям доцільно зробити спробу *екологізувати ігрову діяльність*, тобто збагатити її екологічним змістом. Виховний ефект досягається при найбільшому наближенні сюжету гри до завдань екологічного виховання, а у реальних умовах – до зразків поведінки. Педагогам варто вибирати найпереконливіші факти для сюжету гри, використовувати при цьому різноманітні прийоми, такі як: пояснення, допомога, заохочення, зацікавлення, оцінка дій тощо.

Великі виховні можливості гри найбільш повно розглядаються в повсякденному житті дошкільника та в процесі позакласної роботи першокласника. Теми сюжетно-рольових ігор можуть бути різноманітні, зокрема: «Зоопарк», «Птахоферма», «Лікарня для звірів», «Теплиця», «Швидка допомога» та інші.

Як у дошкільному закладі, так і в першому класі школи *ігрові ситуації* використовуються у двох аспектах: як засіб екологічного виховання і як метод виявлення рівня вихованості дітей. Включення дітей в ігрові ситуації, дає можливість бачити, як вони діють, керуючись своїми уявленнями про хороше і погане, виявляють бажання заступитися, співчувають, засуджують. Дитині пропонують грати за себе саму, за свого товариша, намагаючись уявити, пояснити, визначити діями свого героя. Це дало змогу виявляти рівень вихованості дітей, мотиви поведінки в різних ситуаціях.

Велике значення в екологічному вихованні відводиться *дидактичній грі як засобу* формування означеної якості дітей 5–6 років.

Проведення словесно-дидактичних ігор сприяє формуванню в дітей екологічних уявлень, їх систематизації («Хто і що роблять із дерева», «Що роблять із тканини», «Дерево–кущ», «Дізнаємось, звідки з'явились плаття і костюми»), уточненню знань про взаємозв'язки між об'єктами природи («Хто краще запам'ятав», «Що виростили люди», «Птахи на годівниці», «Птахи в природі»), відповідального ставлення до природи, формуванню вміння екологічно правильно вибирати форму поведінки у ставленні до живих істот («Вибери правильну дорогу», «Відгадай правило», «Треба – не можна»). Наприклад:

Дидактична гра "Вибери правильну стежку"

Мета: уточнити знання дітей про взаємозв'язки людини з природою на основі конкретних правил поведінки в природному середовищі.

Ігрова дія. Дитина має визначити, якою стежкою вона пройде і пояснити свій вибір.

Матеріал та обладнання: Малюнки, на яких зображені лісові стежки.

Хід гри

Завдання. Дітям пропонують три стежки. Якщо піти першою, можна потоптати конвалії, що ростуть на ній. Якщо другою – наступити на мурашник. Посередині третьої стежки горить багаття. (Діти мають вибрати третю стежку, але спочатку потрібно загасити багаття).

Для сучасного екологічного виховання потрібні нові ігри, які б з одного боку, моделювали саму творчість дитини, а з іншого – забезпечували умови для удосконалення її інтелекту. Такими іграми можуть стати ребуси ботанічного і зоологічного змісту. Такі ігри бажано об'єднувати на основі спільних, тільки їм властивих особливостей:

- кожна гра – комплекс завдань, які дитина розв'язує за допомогою різних картинок, де існує принцип парності;
- завдання пропонуються у різній формі – у вигляді моделі, малюнка, письмової інструкції;
- завдання подаються за ступенем складності: назва, зовнішній вигляд, умови існування, засоби і способи живлення, граматичні завдання зі звукоаналізом слова-назви, математичні завдання на лічбу голосних і приголосних звуків тощо;

- пошук відповідей постає перед дитиною не в абстрактній формі, а у вигляді малюнка або написаного слова-назви.

Низка педагогів [2, 4] рекомендують використовувати *словесно-логічні завдання як засіб екологічного виховання дітей*.

Застосування словесно-логічних завдань у здійсненні екологічного виховання дошкільників і школярів мають свої особливості:

- проблемне завдання викликає у дітей активне пізнавальне ставлення до природи;
- вони прості, зрозумілі, легко запам'ятовуються;
- моральні ситуації, що лежать в основі логічних завдань збуджують гуманні почуття.

Для складання завдань екологічного змісту, створення проблемних ситуацій використовують твори В. Сухомлинського, І. Скребицького та інші [7].

Організуючи освітній процес з екологічного виховання дітей 5-6 років, використовують завдання екологічного змісту та проблемні ситуації, розв'язання яких допомагає дітям робити висновки та узагальнення, аргументувати свої вчинки та дії інших людей, викликає співчуття та бережне ставлення до рослинного та тваринного світу, бажання піклуватися та охороняти природні об'єкти.

Великий педагог В. Сухомлинський приділяв особливу увагу *казці як засобу екологічного виховання* дошкільників та школярів. Оскільки, у казці природознавчого змісту в алегоричній формі передається ставлення людей до навколишнього світу, до світу природи, засудження чи схвалення вчинків героїв. Важливо використовувати в роботі з дітьми українські казки природничого змісту, тим самим залучаючи до скарбниць народної культури. Завдяки казці дитина своїм розумом і серцем виражає власне ставлення до добра і зла. А якщо в казку внести деякі відомості про взаємозалежності живих організмів між собою і середовищем, то вона буде слугувати джерелом формування екологічних понять [7]. Екологічна казка в цікавій формі допомагає розкрити складні явища природи, виховує бажання приходити на допомогу своїм меншим «братом».

Особливе місце в екологічному вихованні займають казки, написані самими дітьми. Вони допомагають зрозуміти дитячі інтереси і їх спрямованість. Цю групу казок розділяють на дві категорії: написані за аналогією з уже відомими літературними творами та складені на основі власної уяви.

При складанні екологічних казок потрібно дотримуватись таких умов: чітка композиція; схематичність і лаконічність викладу матеріалу; активний розвиток дії; захоплююча форма оповідання.

Важливе місце в екологічному вихованні дітей дошкільного віку та молодших школярів відводиться *праці*, яка пов'язана з охороною природи, складовими частинами якої є:

- природоохоронна діяльність по захисту природного середовища (підгодовування птахів, допомога тваринам, які потрапили в біду, боротьба зі сміттям, виготовлення годівниць, будиночків для птахів, установлення табличок для газонів, які охороняються тощо);
- покращення природного середовища (посадка дерев, квітів тощо);
- попередження і боротьба з негативними вчинками в природі;
- пропагування ідей охорони природи (бесіди з товаришами, дорослими, виготовлення плакатів);
- збереження і використання естетичних цінностей природи (збір природного матеріалу, виготовлення панно, виробів та інші).

Як бачимо, формуванню екологічно вихованої особистості старшого дошкільника і молодшого школяра сприяють зміст, методи, форми і засоби екологічного виховання, які використовуються педагогами обох освітянських ланок (дошкільної та шкільної).

Підвищити рівень сформованості цієї якості дітей можна на основі раціонального співвідношення різних видів діяльності, чергування їх в режимі дня дошкільного закладу і першого класу школи.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Запровадження системного підходу у екологічному вихованні дітей 5-6 років

сприяло стимулюванню всіх структурних компонентів екологічної вихованості дошкільників: *емоційний* (спостереження, екскурсії, ігрова діяльність), *інтелектуальний* (дидактична гра, розповіді-загадки, еколого-краєзнавча робота, маршрути екологічною стежиною, проблемні, ситуації, словесно-логічні завдання, вправи), *ціннісний* (казка, сюжетно-рольові ігри, загадки), *практично-дійовий* (творча, продуктивна, трудова, самостійна діяльність).

Результати дослідження показали ефективність спільної роботи дошкільного закладу, школи та сім'ї. Застосування таких форм і методів у роботі з батьками, як: організація екологічної і методичної просвіти; застосування набутих знань у реальному виховному процесі; залучення до роботи гуртків; до організації спільних прогулянок і екскурсій у природу; до природоохоронної праці з обговоренням її результатів і наслідків для життя природи і людини.

Робота за експериментальною методикою сприяла підвищенню рівня екологічної вихованості, що виявилася у здатності дітей насолоджуватись природою, відгукуватися на прояви прекрасного в навколишньому середовищі, наявності певних екологічних знань, формуванні системи ціннісних орієнтацій, що відповідають вищим потребам особистості, дотриманні норм і правил поведінки в природі, турботливому та відповідальному ставленні до рослинного і тваринного світу.

Джерела та література

1. Богуш А. М. Наступність у роботі дошкільних закладів і початкової школи // А. М. Богуш // Освіта. – 1996. – № 8. – С.4–5.
2. Іщенко Л. В. Змістова характеристика екологічного виховання дітей 6–7 років / Л. В. Іщенко // Наука і освіта. – 1998. – № 1/2. – С. 41–45.
3. Марочко Г. М. Природолюб – не споглядач / Г. М. Марочко // Дошкільне виховання. 1990. – № 3. – С. 21.
4. Лисенко Н. В. Екологічне виховання дошкільників / Н. В. Лисенко / К.: Освіта, 1993. – 158 с.
5. Плохій З. П. Формування у дошкільників уявлень про навколишній світ / З. П. Плохій // Дошкільне виховання. – 1988. – № 8. – С. 8–11.
6. Поніманська Т. І. Основи дошкільної педагогіки / Т. І. Поніманська. – К., 1998. – 446 с.
7. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5-ти т. / В. О. Сухомлинський. – Т. 2. – К. : Радянська школа, 1977. – 639 с.

References

1. Bogush A.M. Nastupnist` u roboti doshkil`ny`x zakladiv i pochatkovoyi shkoly / A. M Bogush ` // Osvita. – 1996. – №8. – ` S. 4-5
2. Ishhenko L.V. Zmistova karaktery`sty`ka ekologichnogo vy`hovannya ditej 6 – 7 rokiv / L.V. Ishhenko // Nauka i osvita. – 1998. – № 1/2. – S. 41 – 45.
3. Marochko G.M. Pry`rodolyub - ne spoglydach /G.M. Marochko // Doshkil`ne vy`hovannya. –1990. – №3. – S. 21.
4. Ly`senko N.V. Ekologichne vy`hovannya doshkil`ny`kiv / N.V. Ly`senko. – K.: Osvita,1993. – 158 s.
5. Ploxiy Z.P. Formuvannya u doshkil`ny`kiv uyavlen` pro navkoly`shnij svit // Doshkil`ne vy`hovannya. – 1988. – №8. – S. 8– 11.
6. Ponimans`ka T.I. Osnovy` doshkil`noyi pedagogiky` / T.I. Ponimans`ka. – K., 1998. – 446 s.
7. Suxomly`ns`ky`j V.O. Vy`brani tvory` : v 5-ty` t. / V.O. Suxomly`ns`ky`j. – T. 2. – K. : Radyans`ka shkola, 1977. – 639 s.

Ищенко Людмила. ПОДГОТОВКА СПЕЦИАЛИСТОВ ДОШКОЛЬНОЙ И НАЧАЛЬНОЙ ОТРАСЛИ ОБРАЗОВАНИЯ К ЭКОЛОГИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ И МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ. В статье освещается проблема подготовки педагогов к экологическому воспитанию детей 5-6 лет. Цель статьи заключается в раскрытии методики экологического воспитания старших дошкольников и первоклассников. Выделены организационно-педагогические условия обеспечения преемственности в экологическом воспитании дошкольников и учеников (экологическая направленность учебно-воспитательной работы дошкольного учреждения и первого класса школы; взаимосвязь в содержании, методах и средствах экологического воспитания; согласованная работа детского сада, школы и семьи).

Ключевые слова: экологическое воспитание, экологическая воспитанность, преемственность в экологическом воспитании старших дошкольников и первоклассников.

Ishchenko Lyudmila. PREPARATORY TRAINING FOR PRINCIPAL AND PERSONAL EDUCATION FOR EDUCATIONAL ADVANCES OF SENIOR PREDICTORS AND LESSON SCHOOLS. The article deals with the problem of preparation of specialists of pre-school and primary education units for the ecological education of children 5-6 years old. The purpose of the paper is to reveal the methodology of environmental education for senior

preschoolers and first-graders. Continuity in the ecological education of older preschoolers and junior pupils is considered as such interconnection in the content, methods, means and forms of work at various stages of the system of ecological education, which ensures the consistent formation of an ecologically educated person and prepares it for the implementation of more complex requirements at subsequent stages of education and upbringing. The organizational and pedagogical conditions for ensuring continuity in the ecological education of preschoolers and students (the ecological orientation of the educational work of the preschool institution and the first class of the school, the interconnection in the content, methods and means of environmental education, the work of the kindergarten, schools and families).

Keywords: *ecological education, ecological education, continuity in the ecological education of older preschoolers and first graders.*

Стаття надійшла до редколегії 26.02.2018 р.

УДК 378.016:811.162.2'36:808.2

Галина Каптур, Ольга Петрина

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (Луцьк)

РЕДАГУВАННЯ ТЕКСТУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПУНКТУАЦІЙНИХ ТА ГРАМАТИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті висвітлюються проблеми пунктуаційного та граматичного редагування тексту на заняттях з української мови. Обґрунтовано необхідність використання тексту в процесі мовленнєвої діяльності студентів; охарактеризовано основні етапи засвоєння пунктуаційних правил, особливості роботи щодо визначення сучасних пунктуаційних умінь і навичок майбутніх учителів початкової школи; доведено важливість застосування редагування тексту як засобу формування певних пунктуаційних умінь та навичок студентів. Запропоновано приклади вправ, які сприятимуть підвищенню грамотності майбутнього вчителя початкових класів.

Ключові слова: *вища школа, текст, редагування тексту, пунктуація, вміння, завдання, рівень сформованості пунктуаційних умінь.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Пріоритетом підготовки майбутніх учителів початкових класів є формування творчої, активної, компетентної особистості, відповідальної за якість свого навчання. Як відомо, грамотною можна назвати ту людину, що має високий рівень розвитку усної і писемної мови. Тому однією із складових загальної культури людини є її пунктуаційна вправність.

Сучасна освіта спрямована на різнобічний розвиток особистості. Тому її метою є виховання духовно багатой, національно свідомої мовної особистості, а головне – грамотної. Пунктуаційна грамотність має важливе значення для правильного сприймання будь-якого тексту. Основне завдання такого тексту – правдиво, неупереджено, доступно й зрозуміло повідомляти аудиторії інформацію, яка її цікавить. Правильне пунктуаційне оформлення текстів сприяє цьому, забезпечуючи їх адекватне сприймання й розуміння.

Оволодіння пунктуацією є одним із важливих елементів загальноосвітньої підготовки студентів, однак систематичні спостереження за успішністю студентів свідчать про недостатній рівень їх пунктуаційної грамотності. Завдання підвищення пунктуаційної вправності набуває особливої актуальності в умовах реформування вищої освіти.

Систематичні спостереження над навчальним процесом, досвід викладачів, результати перевірки студентських письмових робіт свідчать про те, що пунктуаційна грамотність знаходиться в прямій залежності від рівня міцності знань із синтаксису та морфології. Більшість пунктуаційних помилок пояснюється невмінням студентів розібратися в закономірностях синтаксису, який вивчається на різних етапах оволодіння мовою і є наскрізним матеріалом програми з української мови.